

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van K.A. Dendermonde te Dendermonde

Hoofdstructuur so

	Pedagogische eenheid	
	Instellingsnummer	43141
	Instelling	K.A.
directeur		Gerd DE WIT
adres		Zuidlaan 3 - 9200 DENDERMONDE
telefoon		052-25.17.71
fax		052-25.17.89
e-mail		ka.dendermonde@g-o.be
website/URL		http://www.kad.be
	Bestuur van de instelling	113977 - SG 18 Dendermonde-Lokeren- Wetteren te DENDERMONDE
adres		Zuidlaan 3 - 9200 DENDERMONDE
	Scholengemeenschap	111658 - SG Dendermonde-Hamme te DENDERMONDE
adres		Begijnhoflaan 1 - 9200 DENDERMONDE
	CLB	114421 - CLB vh GO Dendermonde te DENDERMONDE
adres		Grote Markt 25 - 9200 DENDERMONDE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	10/10/2011, 11/10/2011, 12/10/2011, 13/10/2011, 14/10/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	14/10/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	28/10/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Wouter Schelfhout
	Teamleden	Marina Droessaert Reginald Leper Herman Ros

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
1. SAMENVATTING	6
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
3.1 Chemie en fysica in de tweede graad aso Wetenschappen	8
3.2 Chemie en fysica in de derde graad aso Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen, Wetenschappen-wiskunde	9
3.3 Economie in de tweede graad aso Economie en de derde graad aso Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen.	10
3.4 Engels en Frans in het specifiek gedeelte van de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen	12
3.5 Cultuur- en gedragswetenschappen in de tweede en derde graad aso Humane wetenschappen.....	13
3.6 Engels in de basisvorming van de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen.....	14
3.7 Frans in de basisvorming van de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen.....	15
3.8 Duits in de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen	15
3.9 Spaans in de derde graad aso Latijn-talen en Wetenschappen-talen	16
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	17
4.1 Curriculum	17
4.2 Begeleiding	18
4.3 Evaluatie	19
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	21
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	23
6.1 Wat doet de school goed?	23
6.2 Wat kan de school verbeteren?	23
6.3 Wat moet de school verbeteren?	24
7. ADVIES.....	24
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	24

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het Koninklijk Atheneum Dendermonde heeft een breed aanbod van studierichtingen aso. De school is samen met een basisschool en een middenschool gevestigd op eenzelfde campus. Vlakbij is ook het Technisch Atheneum gelegen met een eigen aparte middenschool.

Het erkenningsonderzoek op basis van de geselecteerde vakken en studierichtingen heeft uitgewezen dat de school in voldoende mate de onderwijsdoelstellingen realiseert voor chemie, Duits, economie, fysica en Spaans. Voor Engels, Frans, cultuur- en gedragswetenschappen in het specifiek gedeelte kan de leerplanrealisatie verbeteren. Voor Engels en Frans is een meer expliciete realisatie van de specifieke eindtermen nodig om te kunnen komen tot een sterkere profilering van de pool Moderne talen. Het vak gedragswetenschappen besteedt vooral in de tweede graad te weinig aandacht aan enkele leerplandoelen. Voor het vak cultuurwetenschappen is dat vooral het geval in de derde graad. Voor Engels in de basisvorming van de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen voldoet de leerplanrealisatie niet. De productieve vaardigheden komen te weinig aan bod, er is een beperkte integratie van kennis en vaardigheden en de evaluatie is niet representatief. De tekortkomingen in de leerplanrealisatie zijn in belangrijke mate terug te brengen tot een onvoldoende gerichtheid op de leerplannen. De vakgroepen bewaken onvoldoende de kwaliteit van hun curriculum met de leerplannen als referentiekader. Op school- en vakniveau is evenwel voldoende ontwikkelingsdynamiek aanwezig om de lacunes in de leerplanrealisatie zelfstandig weg te werken.

De schoolleiding zorgt er vooral via een informele aanpak voor dat het schoolteam werk maakt van voldoende studiepeil, gekoppeld aan zorg voor de leerlingen. Verder is er ook aandacht voor organisatorische en materiële ondersteuning. Uit het onderzoek van de geselecteerde procesvariabelen blijkt echter dat het beleid op vlak van de onderwijskundige processen nog te beperkt is. Verder participeert niet het volledige korps bij de besluitvorming zodat de bewustwording en gedragenheid van te nemen beslissingen niet verzekerd is. Op een aantal vlakken ontbreekt het aan een duidelijke en gedragen visie. Zo is er bij de uitwerking van de onderwijsorganisatie nog weinig aandacht voor de studielastbewaking in de derde graad, de didactische aanpak van complexe samenzettingen en de profilering van het complementaire gedeelte volgens de eigenheid van de studierichting. De leerbegeleiding op schoolniveau kan meer structureel worden aangestuurd. Bij de loopbaanbegeleiding heeft men veel aandacht voor het informeren van ouders en leerlingen over studiekeuzemogelijkheden, maar zijn er weinig initiatieven die bijdragen tot het verhogen van de keuzebekwaamheid. Er zijn afspraken op vlak van evaluatie- en rapporteringspraktijk die het leerproces kunnen ondersteunen. Deze beleidsvisie werd met het team besproken op een studiedag en er werden stappen gezet om dit om te zetten in concrete opdrachten. Er is echter nog te weinig aandacht voor een concrete aansturing van de vakgroepen.

Het dynamische beleid en het geëngageerde en schoolbetrokken personeel bevatten een rijke voedingsbodem voor de verdere schoolontwikkeling. Het zal erop aankomen om alle actoren te richten op gezamenlijke doelen, waarbij – ook individueel – een verruiming en/of bijsturing van de didactische visie aangewezen is. Uitdagingen liggen op het vlak van de leerplangerichtheid, onderwijsorganisatie, loopbaanbegeleiding en de evaluatie- en rapporteringspraktijk. Om de reeds op gang gebrachte ontwikkelingen een breder draagvlak te bezorgen, zal meer sturing en opvolging nodig zijn.

Uit het onderzoek van de onderwijsinspectie blijkt dat de school voldoet aan alle erkenningsvoorwaarden. Hierdoor brengt ze een gunstig advies uit.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad	Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 2 ASO Economie		economie
Graad 2 ASO Humane wetenschappen		cultuur- en gedragswetenschappen
Graad 2 ASO Wetenschappen	chemie en fysica	chemie en fysica
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	Engels en Frans	economie, Duits, Engels, Frans en Spaans
Graad 3 ASO Economie-wetenschappen	chemie en fysica	economie, chemie en fysica
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuur- en gedragswetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen	Engels en Frans	Duits, Engels, Frans en Spaans
Graad 3 ASO Latijn-wetenschappen	chemie en fysica	chemie en fysica
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	chemie en fysica, Engels en Frans	chemie, fysica, Duits, Engels, Frans en Spaans
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	chemie en fysica	chemie en fysica

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Curriculum

Onderwijsorganisatie

Begeleiding

Loopbaanbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Chemie en fysica in de tweede graad aso Wetenschappen

Voldoet

Motivering

- De vaststellingen slaan op de basisvorming en het specifiek gedeelte van bovenvermelde studierichting.
- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de vakgebonden eindtermen van de basisvorming en op de specifieke eindtermen, worden voor beide vakken in voldoende mate gerealiseerd en het bereikte studiepeil is goed.
- De theoretische begrippen en concepten worden deskundig aangebracht, zodat de leerlingen een goede basis kunnen verwerven voor hun vervolgstudies. De beschikbare infrastructuur, de leermiddelen en de multimedia worden gepast ingezet om de leerinhouden te visualiseren. Er is voldoende aandacht voor ICT-integratie in het onderwijsleerproces.
- Positief is de koppeling van de leerstof aan maatschappelijke contexten en technische ontwikkelingen, vaak onder de vorm van leerrijke zelfstandige opdrachten. Probleemoplossende vaardigheden worden gericht ontwikkeld, onder meer via een stapsgewijze aanbreng van strategieën voor het leren oplossen van vraagstukken. Door het uitvoeren van leerlingenpractica ontwikkelen de leerlingen experimentele vaardigheden en realiseren zij de eindtermen over onderzoekend leren. In dit kader zijn er enkele lovenswaardige initiatieven in samenwerking met de basisschool. Binnen de graad werd nog geen duidelijke leerlijn uitgewerkt om de opgaven en de verslagen van leerlingenexperimenten van meer naar minder gestuurd te laten evolueren. Voor chemie worden niet altijd de door het leerplan opgelegde practicumonderwerpen aangeboden. Bij het uitvoeren van experimenten wordt aandacht besteed aan veilig en verantwoord omgaan met materialen en producten.
- In de lessen heerst een aangenaam werkklimaat. De leerlingen worden betrokken bij de lessen en gestimuleerd tot actief meedenken. Het vakjargon wordt correct aangebracht en de leerlingen worden gestimuleerd om met volzinnen te spreken en te schrijven. Strategieën om in de lessen wetenschappen een actief taalbeleid te voeren zijn er nog niet. Fouten tegen de spelling ontsieren hier en daar cursusteksten en examenopgaven. De goed gestructureerde lessen en cursussen en de uitgebreide feedback op toetsen en proefwerken begeleiden en versterken het leerproces. Voor leerlingen met vakproblemen wordt in remediëring voorzien en leerzorgmaatregelen worden goed opgevolgd. Er worden wel kansen gemist om de leerlingenagenda beter te benutten als planningsdocument en als communicatiemiddel met de ouders. Over studieresultaten en remediëringsacties wordt gecommuniceerd op de oudercontacten of naar aanleiding van de klassenraden en in toenemende mate ook op de rapporten.
- De evaluatie is gericht op de leerinhouden, maar nog te weinig op de leerplandoelstellingen. De vraagstelling is eenduidig en gevarieerd. Ze is zowel kennis- als toepassingsgericht. Positief zijn de inspanningen om de opgaven te koppelen aan relevante contexten. Geregeld hernemen van dezelfde opgaven hypothekeert echter wel de betrouwbaarheid van de evaluatie. Doordat dezelfde leerstofitems meermaals worden bevraagd, zijn de proefwerken meestal zeer omvangrijk en bijgevolg minder efficiënt. De evaluatie van practica gebeurt niet op basis van heldere criteria die zowel het proces als het product in rekening brengen. De leerlingenresultaten voldoen.

- De formele vakgroepwerking is veeleer beperkt, maar de kleinschaligheid leidt tot geregeld informeel overleg. De organisatorische samenwerking is sterker dan de inhoudelijke. De leraren scholen zich geregeld bij. Multiplicatie en implementatie zijn wisselend en leraargebonden. De interne expertise wordt nog niet voldoende uitgewisseld. Infrastructuur, leermiddelen en chemische producten worden door de vakgroep voorbeeldig beheerd.

3.2 Chemie en fysica in de derde graad aso Economie-wetenschappen, Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen, Wetenschappen-wiskunde

Voldoet

Motivering

- De vaststellingen slaan op de basisvorming en het specifiek gedeelte van bovenvermelde studierichtingen.
- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de vakgebonden eindtermen van de basisvorming en op de specifieke eindtermen, worden voor beide vakken in voldoende mate gerealiseerd.
- Zowel de theoretische als de experimentele leerplandoelen worden deskundig en met voldoende diepgang aangereikt. Het studiepeil is goed en de leerlingen verwerven een goede basis voor vervolgstudies. Het is positief dat in sterke leerlingengroepen ook uitbreidingsleerstof wordt aangeboden, maar soms hypothekeert dit de beschikbare tijd voor leerlingenpractica. Er worden in beide vakken inspanningen geleverd om de leerinhouden te koppelen aan maatschappelijke en technische toepassingen. De beschikbare infrastructuur en de leermiddelen worden efficiënt ingezet. De integratie van ICT in het onderwijsproces is veeleer beperkt. Ook de ICT-vaardigheden van de leerlingen worden weinig aangescherpt, bijvoorbeeld voor het verwerken van meetgegevens.
- De strategieën voor het ontwikkelen van probleemoplossende vaardigheden uit de tweede graad worden verder gezet. Door het uitvoeren van leerlingenpractica ontwikkelen de leerlingen verder hun experimentele vaardigheden. Voor chemie worden niet altijd de door het leerplan opgelegde practicumonderwerpen aangeboden. De practicumopdrachten vertonen nog te weinig een leerlijn van onderzoekend leren naar leren onderzoeken. Hierdoor worden kansen gemist om de realisatie van de specifieke eindtermen over onderzoekscompetentie² te versterken. De eindtermen over onderzoekscompetentie realiseren de leerlingen hoofdzakelijk binnen een afzonderlijke opdracht, die vertrekt van een persoonlijke onderzoeksvraag en steeds een experimenteel luik omvat. Ook de vakken aardrijkskunde en biologie leveren hieraan waardevolle bijdragen. Op schoolniveau werden met betrekking tot onderzoekscompetentie heldere afspraken vastgelegd. Doorgaans leveren de leerlingen hiervoor kwaliteitsvol werk. Tijdens het laboratoriumwerk wordt consequent aandacht besteed aan veilig en verantwoord omgaan met materialen en producten.
- Het klasklimaat is gericht op leren. De leerlingen worden aangespoord tot actieve medewerking tijdens de leergesprekken. Leerlingactieve werkvormen blijven beperkt tot de practica. Het cursusmateriaal is gestructureerd en ondersteunt de leerlingen bij hun studie. Toepassingen en illustraties zijn wel aan uitbreiding en actualisering toe. In het algemeen worden de leerlingen degelijk voorbereid op toetsen en proefwerken en

² SET 29: aan de hand van diverse methoden, waaronder geautomatiseerde, informatie verwerven en verwerken: verbaal, grafisch, in tabelvorm en wiskundig

SET 30: over een eenvoudig natuurwetenschappelijk probleem een opdracht plannen, uitvoeren en evalueren

SET 31: over onderzoeksresultaten en methode reflecteren en erover rapporteren

weten ze wat van hen verwacht wordt. Voor leerlingen met vakproblemen wordt in remediëring voorzien en leezorgmaatregelen worden goed opgevolgd. De leerlingenagenda wordt beperkt benut als planningsdocument en als communicatiemiddel met de ouders. Over studieresultaten en remediëringsacties wordt gecommuniceerd op de oudercontacten of naar aanleiding van de klassenraden en in toenemende mate ook op de rapporten.

- De evaluatie is representatief voor de leerinhouden en de vraagstelling is eenduidig en gevarieerd. Toch zijn de opgaven nog te weinig gericht op de leerplandoelstellingen. Ze zijn nog weinig gekoppeld aan relevante contexten en uitbreidingsdoelen krijgen soms een te groot gewicht. De proefwerken zijn doorgaans erg uitgebreid, soms door een groot aantal meerkeuzevragen zonder mogelijkheid tot toelichten van het antwoord. Hierop worden de leerlingen tijdens het schooljaar bovendien minder voorbereid. Peer- en zelfevaluatie komen nog niet aan bod. De evaluatie van onderzoekscompetentie gebeurt enerzijds op het eindproduct, anderzijds op tussenfasen in het proces. Er zijn nog groeikansen in het begeleiden van het eigenlijke (leer)proces, zoals het opstellen van een goede onderzoeksvraag, het uitwerken van een stappenplan, ... Net zoals in de tweede graad, gebeurt de evaluatie van practica niet op basis van heldere criteria die naast het proces ook het product in rekening brengen. De leerlingenresultaten voldoen en heel wat oud-leerlingen doorlopen succesvol het eerste jaar van het hoger onderwijs.
- De vakgroepwerking is gemeenschappelijk voor de tweede en de derde graad.

3.3 Economie in de tweede graad aso Economie en de derde graad aso Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen.

Voldoet

Motivering

- De eindtermen en leerplandoelen voor economie in de tweede graad Economie en de derde graad Economie-moderne talen en Economie-wetenschappen worden voldoende gerealiseerd. Vorig schooljaar werden in II,1 en in III,1 door een combinatie van lesuitval en een periode van intensieve stagebegeleiding een beperkt aantal leerinhouden niet behandeld. Men kon echter aantonen dat dit in resp. II,2 en III,2 al op een grondige wijze werd opgevangen en dat hiermee verder rekening wordt gehouden bij het opstellen van het jaarplan via een weloverwogen spreiding van de leerinhouden.
- Er wordt gebruik gemaakt van interactieve onderwijsleergesprekken en levendig frontaal doceren. Daarnaast creëert men voor een aantal competentiegericht leerplandoelen mogelijkheden om deze op een zinvolle wijze in te oefenen en toe te passen via opdrachten (bijv. eerlijke handel, katoensubsidies). De leerlingen voeren tijdens de lessen ook begeleid zelfstandige opdrachten uit op vlak van de situering van ondernemingen (III,1) en handel in crisissituaties en faillissement (III,2). Verder kunnen de leerlingen het boekhouden voldoende inoefenen via toepassingsgerichte opdrachten. Gerichtte aandacht voor het werken aan onderzoekscompetentie is er vooral in III,2. Het gaat daarbij om een zinvolle opdracht waarbij de verschillende aspecten van onderzoekscompetentie aan bod komen. De begeleiding is goed, maar beperkt zich tot het voorbereiden van deelproducten die door de leerlingen vooral thuis worden uitgewerkt en tot het geven van feedback. De opvolging van het leerproces tijdens de lessen, ook gelinkt aan het geven van mogelijkheden om zichzelf te verbeteren, is minder aanwezig. Het werken aan onderzoekscompetentie in de tweede graad beperkt zich tot enkele kleinere opdrachten. Al bij al zijn er al heel wat kwaliteitsvolle aanzetten tot de uitwerking van een concrete en graduele leerlijn op vlak van begeleid zelfstandig leren.

- Het realiteitsgerichte karakter van de lessen wordt verhoogd door aandacht voor actualiteit in de verschillende leerjaren. Door de vele instromers tijdens het schooljaar en het remediëringswerk dat dit teweegbrengt, komt de aandacht hiervoor soms onder druk te staan. De leerlingen bezoeken een aantal bedrijven of organisaties met economische impact. Verder spelen de leerlingen een online beursspel en neemt men deel aan een bedrijfsspel in een hogeschool. Het is de bedoeling om dit opnieuw te doen. Ook de uitwerking van een studentenbedrijf in het kader van het behalen van het attest bedrijfsbeheer in het complementair deel geeft een meerwaarde.
- Men kon aantonen dat de leerlingen met behulp van aangepaste remediëringsmiddelen voldoende worden ondersteund bij hun leerprocessen. Bij tekorten en moeilijke overgangen zijn er bijlessen. Er is ook een systeem van hertoetsen. Door een versnipperde rapportering is het wel moeilijk om zicht te krijgen op het geheel van de geleverde inspanningen. Verder bemoeilijkt de instroom van leerlingen uit andere dan economische richtingen tijdens het schooljaar het remediëringswerk. Een meer structurele aanpak op schoolniveau (bijv. via inhaallessen) is er niet.
- Men neemt een aantal zinvolle initiatieven op vlak van leren leren. Er is aandacht voor het leren maken van samenvattingen waarvoor een relevante leerlijn van II,1 naar III,1 werd uitgewerkt. Er is aandacht voor een overzichtelijke herhaling van de leerinhouden en voor studiemethode voor de proefwerkperiode. Na de proefwerken wordt uitgebreide feedback gegeven. Modeloplossingen worden meegegeven na toetsen.
- De materiële uitrusting voldoet in de zin dat men beschikt over een eigen lokaal waarin voldoende didactisch materiaal aanwezig is. Voor grote groepen leerlingen is dit lokaal wel krap. De ICT-infrastructuur voldoet om ICT te integreren tijdens de lessen. ICT wordt door de vakgroep geleidelijk aan geïntegreerd, gelinkt aan een groeiend aantal leerlinggestuurde opdrachten.
- De klasresultaten werden in de tweede graad de voorbije jaren gekenmerkt door veeleer lage klasgemiddelden. Dit is ook te wijten aan de soms zwakke of late instroom. Toch blijft het aantal leerlingen met jaartekorten beperkt. Men kon bij deze leerlingen aantonen dat er voldoende remediëringsinitiatieven werden genomen en dat ofwel de studieinzet onvoldoende was, ofwel dat de leerlingen het vereiste studieniveau niet aankonden. Met de leerlingen in de derde graad worden hogere klasgemiddelden gerealiseerd.
- De evaluatie is voldoende representatief voor het geheel van de leerplandoelen en voldoende transparant en eenduidig te begrijpen. De toetsen en opdrachten in het kader van dagelijks werk kunnen het leerproces in voldoende mate stimuleren en ondersteunen. Er is bij toetsen en proefwerken aandacht voor zowel reproductieve, als toepassingsgerichte en inzichtelijke vragen (ook op vlak van actualiteit), zodat een voldoende zicht op de mogelijkheden van de leerlingen kan worden verkregen. In het verleden werd in II,2 een groot deel van de examenvragen opnieuw gebruikt tijdens het volgende schooljaar, wat de geldigheid van de summatieve evaluatie in gevaar brengt.
- Er is een transparante evaluatie van de opdracht op vlak van onderzoekscompetentie. De evaluatiecriteria worden vooraf met de leerlingen besproken. De evaluatie is evenwichtig verdeeld over de verschillende aspecten van onderzoekscompetentie. Men vermeldt gebruik te maken van procesevaluatie, maar eigenlijk gaat het om productevaluatie die verdeeld wordt over de verschillende onderdelen van de onderzoeksopdracht. Werkpunten naar aanleiding van feedback op een deelopdracht kunnen slechts in beperkte mate worden bijgestuurd en de mogelijke leerwinst wordt niet bijkomend gehonoreerd.
- Het eigen onderwijskundig handelen wordt in vraag gesteld en op een aantal vlakken (bijv. activerende opdrachten) creatief vernieuwd en bijgestuurd. Dit gebeurt mede op basis van het opvolgen van didactische evoluties via nascholing. Er was voldoende vakoverleg, maar de leraren geven aan dat de niet dringende, veeleer algemeen

didactische thema's zelden aan de orde zijn waardoor afspraken op dat vlak minder op papier komen. Vanaf dit schooljaar valt de vakgroep terug op één leraar. Er is geen structureel vakoverleg met collega's buiten de school.

3.4 Engels en Frans in het specifiek gedeelte van de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen

Voldoet

Motivering

- Het leerplan voor het specifiek gedeelte van de pool Moderne talen (Engels en Frans) wordt voldoende gerealiseerd, zij het dat de specifieke eindtermen (SET) niet doelgericht en expliciet aan het leerstofaanbod worden gekoppeld. De profilering van de studierichtingen met Moderne talen die door een verbredende en verdiepende behandeling van de eindtermen van de basisvorming tot stand moet komen, is veeleer schraal. De curriculumdifferentiatie met de studierichtingen zonder Moderne talen is beperkt en situeert zich overwegend op het volume van de leerstof. In de evaluatie is de differentiatie in verwerkingsniveau eveneens bescheiden.
- Het leerstofaanbod Frans dekt de meeste specifieke eindtermen, maar de uitwerking ervan is doorgaans te oppervlakkig om van verdieping te kunnen spreken. Het compenseert wel de hiaten in de realisatie van de SET voor het vak Engels. Daar is de dekking van de SET minimaal. De groeiende projectmatige aanpak in Frans houdt de belofte in van een explicietere profilering van de Moderne talen op basis van de specifieke eindtermen. Vooralsnog zijn er geen crosscurriculaire afspraken tussen Engels en Frans over de gezamenlijke realisatie van leerplan 2006/043. Het ontstane onevenwicht in het SET-gehalte van beide talen is daarvan het gevolg.
- Op schoolniveau werd een visie en een draaiboek ontwikkeld voor de realisatie van de SET m.b.t. de onderzoekscompetentie. De OVUR-methode wordt als leidraad gebruikt om alle stappen van het onderzoeksproces te doorlopen. Het schoolconcept werd vertaald naar een aanpak op vakniveau waarin SET 16,17 en 18 geïntegreerd aan bod komen in een onderzoeksopdracht. Het onderwerp wordt sterk afgebakend, maar beantwoordt niet voldoende aan SET 17 die stipuleert dat de onderzoeksopdracht over een literair en/of linguïstisch vraagstuk moet handelen. Aan het formuleren van een onderzoeksvraag worden weinig eisen gesteld. De evaluatie bevat een proces- en een productluik. Daarin krijgen zelf-, peer- en co-evaluatie een plaats. Voor de rapportering is in een aparte rubriek op het rapport voorzien. Daarin wordt verwezen naar zowel proces als product.
- De realisatie van de SETOC vertrekt niet vanuit het principe van de gelijkwaardigheid van de polen. De onderzoeksopdracht voor talen wordt uitgevoerd in het eerste leerjaar van de derde graad, terwijl de opdracht voor de andere pool in het tweede leerjaar gepland wordt. Deze keuze heeft een impact op de diepgang van de onderzoeksopdracht en het verwerkingsniveau waarop ze uitgevoerd wordt. Bijsturingen op dit vlak dienen afgewogen te worden tegenover de taakbelasting van de leerlingen.
- Voor Frans en Engels stromen leerlingen in met een verschillende beginsituatie als gevolg van de tweepoligheid die in het curriculum van de tweede graad is ingebouwd. (zij hebben al dan niet één extra lestijd Engels en Frans in de tweede graad gevolgd). Bij het begin van het vijfde leerjaar wordt het verschil in voorkennis niet in kaart gebracht.

3.5 Cultuur- en gedragswetenschappen in de tweede en derde graad aso Humane wetenschappen

Voldoet

Motivering

- De meeste leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingresultaten zijn globaal van een redelijk niveau. Wat het vervolgtraject van de leerlingen betreft, stemt de participatiegraad in het hoger onderwijs nagenoeg overeen met die van het Vlaamse gemiddelde. De participatiegraad aan professioneel gerichte bacheloropleidingen is lager terwijl die aan academische gerichte bacheloropleidingen hoger is dan de Vlaamse referentiecijfers. Het studiesucces in het hoger onderwijs scoort algemeen en vooral in het universitair onderwijs lager dan de Vlaamse referentiecijfers. In de tweede graad Humane wetenschappen heeft één derde van de leerlingen schoolse achterstand, in de derde graad loopt dit op tot ongeveer de helft.
- Hoewel de leerplanrealisatie algemeen voldoet, zijn er toch een aantal tekortkomingen. Het vak cultuurwetenschappen besteedt in de derde graad te weinig aandacht aan de leerplandoelen 23, 24, 25 en 26 van de component 'expressie'. Verder zijn de leerplandoelen 17, 18, 19, 20, 21 en 22 van de component 'samenhang en wisselwerking' te summier uitgewerkt. Volgens het leerplan moeten er twee dimensies van cultuur aan bod komen.
- In het vak gedragswetenschappen van de tweede graad worden de leerplandoelen 21 en 22 van de component 'identiteit, continuïteit en verandering' en de leerplandoelen 25, 26, 27 en 28 van de component 'samenhang en wisselwerking' onvoldoende behandeld. In de derde graad krijgt het leerplandoel 22 van de component 'interactie en communicatie' een te geringe invulling.
- De leerplandoelen i.v.m. onderzoekscompetentie worden in beide graden en vakken kwaliteitsvol gerealiseerd. Er bestaat hiervoor een graadoverschrijdende leerlijn. In de derde graad zijn voor de proces- en productevaluatie observatiepunten en puntengewichten vastgelegd. Er zijn evenwel geen evaluatiecriteria uitgeschreven. De evaluatiepraktijk van de onderzoekscompetentie in de derde graad stemt niet volledig overeen met de vooropgestelde aanpak van de school.
- De vakgroep beschikt behalve voor de leerplancomponent onderzoekscompetentie niet over leerlijnen voor de leerplancomponenten en de algemene doelen. Dit bemoeilijkt enerzijds het bewaken van de leerplanrealisatie en van de verticale en horizontale samenhang en anderzijds het opstellen van individuele leertrajecten.
- Formele afspraken met andere vakken³ over de samenhang van het curriculum ontbreken. In de derde graad sluiten de vakken van het complementaire deel (sport, Duits, Spaans) te weinig aan op de specifieke vorming. De vakgroep en de school laten hier kansen liggen om de profilering van de studierichting te versterken.
- Het studiemateriaal (werkboeken, artikels en notities) is gestructureerd en bevat meestal een aangepast actualiteitsgehalte.
- De leerbegeleiding en remediëring krijgen een leraargebonden invulling. De school voorziet niet in structurele remediërings-/inhaallessen. Toetsen en proefwerken worden besproken. In de lessen gedragswetenschappen (tweede graad) wordt in het kader van leerbegeleiding systematisch gewerkt met mindmaps. Leerlingen die vanuit een andere studierichting instromen, krijgen ondersteuning. Er zijn geen leertrajecten voor zwakke én sterke leerlingen.
- ICT wordt op een functionele manier in het leerproces geïntegreerd. Leraarafhankelijk wordt regelmatig gebruik gemaakt van het digitale leerplatform. Er bestaan geen vakafspraken i.v.m. talenbeleid.

³ Esthetica, geschiedenis, informatica, levensbeschouwelijke vakken, Nederlands, plastische opvoeding, ...

- De leerlingenevaluatie is grotendeels leerplangericht voor de behandelde leerplandoelen. De opdrachten, toetsen en proefwerken voor cultuurwetenschappen peilen hoofdzakelijk naar het beheersingsniveau kennis en die voor gedragswetenschappen voornamelijk naar het beheersingsniveau toepassen. Een meer evenwichtige dosering in beide vakken is aangewezen. Gezamenlijke evaluatieafspraken over de afstemming van de evaluatie op het leerplanconcept en over een geproportioneerde puntenverdeling ontbreken. Dit is nochtans noodzakelijk om o.a. individuele leertrajecten te kunnen uitzetten.
- Er wordt weinig gewerkt met aaneengesloten les- of blokken. Een dergelijke organisatie maakt het gebruik van interactieve werkvormen en de organisatie van meer complexe opdrachten en lestijd- en vakoverschrijdende initiatieven moeilijk.
- De school beschikt voor cultuurwetenschappen, maar niet voor gedragswetenschappen over een vaklokaal met specifieke verwijzingen en aangepast meubilair dat activerende en interactieve werkvormen toelaat. Er zijn vaktijdschriften voorhanden maar geen naslagwerken i.v.m. de specifieke vakgebieden. De gebruikte lokalen beschikken over internet en audiovisuele hulpmiddelen.

3.6 Engels in de basisvorming van de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen

Voldoet niet

Motivering

- Ondanks de intrinsieke aanwezigheid van onderwijskwaliteit wordt het leerplan onvoldoende gerealiseerd. De eindtermen van de productieve vaardigheden krijgen een te beperkte dekking. De schaarse taaltaken m.b.t. spreek- en schrijfvaardigheid bestrijken maar een klein deel van de tekstsoorten die in het leerplan vermeld staan. De leesvaardigheid komt voldoende aan bod, maar met een tekstkeuze die weinig gevarieerd is wat tekstsoorten betreft.
- De luistervaardigheid wordt geoefend in de lessen, maar wordt zelden geëvalueerd. De luistervaardigheid van de leerlingen wordt wel permanent getraind door het vlot en verzorgd gebruik van de doeltaal door de leraar.
- Er is veel aandacht voor woordenschatuitbreiding, maar doorgaans niet volgens de principes die het leerplan vooropstelt. De contrastieve benadering met tweetalige woordenlijsten overweegt. Communicatieve relevantie is niet altijd het criterium voor de woordenschatselectie. Aan de interculturele component wordt aandacht besteed, maar die wordt overwegend opgevat als encyclopedische kennis. In het grammaticaonderwijs overheersen vormgerichte toepassingen met een beperkt transferegehalte.
- Een onbetwistbare hinderpaal voor de realisatie van de vaardigheidsdoelstellingen is de grootte van de lesgroepen. De samenstelling van grote groepen leerlingen belemmert een klasorganisatie die communicatief taalonderwijs faciliteert. Ondanks deze handicap wordt een geordend en gestructureerd leerklimaat gecreëerd waarin een vlotte interactie met de leerlingen tot stand komt. Het cursusmateriaal kan wel aan coherentie winnen. Het vaklokaal is voldoende uitgerust en kreeg een aankleding die de vakidentiteit uitstraalt.
- De evaluatiepraktijk is representatief voor wat de puntenverdeling van de proefwerken betreft, maar voor dagelijks werk is er een onevenwicht tussen kennis en vaardigheden. Luistervaardigheid is quasi afwezig in de formatieve evaluatie en de andere vaardigheden worden slechts mondjesmaat getoetst. De taalkundige componenten worden gesegmenteerd geëvalueerd naargelang van de ordening in het leerboek. Oefeningen op spraakkunst en woordenschat worden niet in een communicatieve context aangeboden (losse zinnen, vertalingen). Literatuur,

behandelde teksten en de socioculturele component worden op een reproductieve wijze bevraagd.

- De onvoldoende leerplanrealisatie geeft geen aanleiding tot een advies dat gunstig beperkt in de tijd is. Op vakniveau is over de talen heen de deskundigheid en dynamiek voorhanden om de tekorten op eigen kracht bij te sturen. Ook op schoolniveau zullen de gepaste maatregelen genomen worden.

3.7 Frans in de basisvorming van de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen

Voldoet

Motivering

- Een dynamische vakgroep op het niveau van de derde graad zorgt voor een leerstofaanbod dat voldoende aansluit bij de leerplandoelen, zij het dat de integratie van kennis en vaardigheden en de afstemming op de tekstsoorten uit het leerplan nog geoptimaliseerd kan worden.
- De leerplanrealisatie wordt ondersteund door het vlot en verzorgd gebruik van de doeltaal, de taakgerichte en leerlingbetrokken aanpak, de materiële omkadering en het effectief gebruik ervan, maar wordt gehinderd door samenstellingen die tot grote lesgroepen leiden. Leer- en vernieuwingsbereidheid en zelfreflectie zijn hefboomen in het ontwikkelingstraject dat de vakgroep voor zichzelf uittekent.
- De leraren brengen de leerbegeleiding die zij aanbieden in kaart. Naast het preventieve luik (o.m. studietips voor alle vakcomponenten, afsprakenblad) krijgt het curatieve luik (o.m. remediëring) een brede invulling. De gehanteerde werkvormen zijn gericht op de ontwikkeling van de leerautonomie.
- De evaluatie is voldoende afgestemd op het leerplan wat de puntenverdeling voor het proefwerk betreft. De verhouding tussen de leerplancomponenten in dagelijks werk is eveneens evenwichtig. De vraagstelling m.b.t. grammatica en woordenschat spoort echter onvoldoende met de integratie van kennis en vaardigheden die het leerplan vooropstelt. In proefwerken en toetsen overwegen contextloze oefeningen en vertalingen. Vragen over literatuur zijn gericht op kennisreproductie in plaats van op tekststudie en tekstervaring. De vraagstelling voor lezen en luisteren is gevarieerd en appelleert aan verschillende strategieën. Voor spreken en schrijven worden evaluatiefiches gebruikt. Evaluatietechnieken die de leerlingen bij de evaluatie betrekken, zijn al goed ingeburgerd.

3.8 Duits in de derde graad aso Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen

Voldoet

Motivering

- De school kiest ervoor om geen Duits aan te bieden in de tweede graad. Van de leerlingen die doorstromen in de eigen school wordt derhalve geen voorkennis verwacht.
- Het leerplan formuleert doelstellingen die moeten leiden tot een zekere graad van zelfredzaamheid in de Duitse taal. Het leerstofaanbod beantwoordt aan deze verwachting, al worden de accenten die het leerplan legt, niet volledig in acht genomen. Het leerplan beveelt een geleidelijke aanpak aan m.b.t. de kennis van het morfologisch systeem met bescheiden doelstellingen op dat vlak. Toch stemt de dosering van grammaticale leerinhouden niet altijd overeen met de reële communicatieve behoeften die de leerlingen hebben om op dit niveau zelfredzaam te zijn.

- Er is voldoende aandacht voor de ontwikkeling van de taalvaardigheid, maar de kenniscomponent wordt nog te vaak geïsoleerd van het vaardigheidsonderwijs behandeld. De taaltaken m.b.t. de productieve vaardigheden beantwoorden aan het verwerkingsniveau van de leerplandoelen, al kan de afstemming op de tekstsoorten geoptimaliseerd worden. Een gelijkaardige vaststelling geldt voor de receptieve vaardigheden, waarvoor met name de meer functionele tekstsoorten minder aandacht krijgen.
- Het vlot en verzorgd gebruik van de doeltaal, de beschikbaarheid voor remediëring en de aankleding van het vaklokaal zijn factoren die de leerplanrealisatie ondersteunen.
- De evaluatie is evenwichtig, zowel wat proefwerken als dagelijks werk betreft, maar is niet congruent met het leerplan wat de vraagstelling voor grammatica en woordenschat betreft. De oefeningen zijn contextloos en gesloten (bijv. vertalingen) en vragen geen transfer van kennis naar vaardigheid. De spreekvaardigheid wordt herleid tot schrijfvaardigheid, doordat eerst een tekst uitgeschreven wordt, vooraleer hij door middel van memorisatie mondeling gebracht wordt.

3.9 Spaans in de derde graad aso Latijn-talen en Wetenschappen-talen

Voldoet

Motivering

- Dankzij een evenwichtige leerplanrealisatie bereiken de leerlingen een studiepeil dat hen in staat stelt in een Spaanstalige omgeving zelfredzaam te zijn op een niet al te complex niveau. Dit studiepeil beantwoordt aan de verwachtingen die het leerplan stelt.
- Er worden voldoende communicatiemogelijkheden geboden, ook door de kleine lesgroepen, en de leerlingen verwerven voldoende woordenschat en grammatica om de door het leerplan voorgeschreven taalhandelingen uit te voeren, al kunnen beide kenniscomponenten beter gedoseerd worden op basis van de communicatieve relevantie ervan.
- In een ontspannen sfeer worden de leerlingen uitgedaagd tot creatief taalgebruik, mede daartoe gemotiveerd door het vlot en verzorgd Spaans dat consequent als voertaal wordt gehanteerd tijdens de lessen.
- De evaluatie is congruent met het leerplan op de toetsing van woordenschat en grammatica na. Die toetst onvoldoende de transfer van kennis naar vaardigheid, al zijn er al voorbeelden van toepassingen die contextueel ingebed zijn.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Curriculum

4.1.1 *Onderwijsorganisatie*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- De school neemt een aantal initiatieven om het onderwijs op een transparante wijze te organiseren. Enerzijds verzoent men bij het maken van de lesroosters het didactisch comfort voor de leerlingen met de verwachtingen van de leraren. Zo heeft de school de laatste jaren het aantal uren studie voor de leerlingen kunnen terugdringen. De school houdt ook, in het kader van de instroom van leerlingen tijdens het schooljaar, een lesurenreserve aan om klassen te kunnen splitsen. Anderzijds ondersteunen de lesroosters niet steeds de leerplanrealisatie, bijv. waar het leerplan meer blokken verwacht. Verder opteert de school om geen specifieke inhaallessen te organiseren. De instroom, vooral in de tweede graad, creëert nochtans een grote behoefte aan remediëring met als gevolg dat er in bepaalde vakken veel extra werk is.
- De school houdt toezicht op een goed gebruik van de onderwijstijd. Men volgt het aantal en optimaal gebruik van de evaluatiedagen op. Verder houdt de school een overzicht bij van de klasoverschrijdende projecten en extramurosactiviteiten. De school bewaakt of alle studierichtingen aan bod komen en of de druk op de leerplanrealisatie niet te groot is. Daarnaast moeten leraren aantonen op welke wijze deze initiatieven een meerwaarde bieden in het kader van het leerplan. Voor elk leerjaar organiseert de school een geïntegreerde werkperiode waarin een aantal vakgebonden en vakoverschrijdende leerplandoelen aan bod komen.
- Er zijn schoolbrede afspraken op vlak van het werken aan onderzoekscompetentie. Het gaat enerzijds om relevante afspraken die voldoende inhoudelijke diepgang, een aangepaste begeleiding en een transparante evaluatie kunnen ondersteunen. Anderzijds zijn er nog enkele werkpunten (zie Evaluatie) en is er in de tweepolige studierichtingen, door de keuze voor een beperktere opdracht in III,1 en een meer uitgebreide opdracht in III,2, geen gelijkwaardige behandeling van de polen. Een visie waarbij het werken aan onderzoekscompetentie wordt gesitueerd in een bredere studielastbewaking is nog niet aanwezig. Nochtans blijkt uit een IZES-bevraging en uit gesprekken met leerlingen dat de studiedruk door een aantal grote opdrachten ongelijkmatig verdeeld is over de derde graad. Verder stemt de evaluatiepraktijk van de onderzoekscompetentie in de derde graad Humane wetenschappen niet overeen met de voorgestelde aanpak van de school.
- De school ondersteunt de onderwijsorganisatie door in de nodige materiële uitrusting en didactische werkmiddelen te voorzien. De school heeft recentelijk inspanningen geleverd om de ICT-infrastructuur te optimaliseren, creëert mogelijkheden tot didactische ondersteuning door een ICT-coördinator en verwacht dan ook het gebruik van de infrastructuur door het korps. Uit de vakdoorlichtingen blijkt echter dat ICT – leraargebonden – nog een werkpunt blijft.
- De school hanteert bij de uitwerking van haar lessentabellen niet de juiste terminologie om de studierichtingen te benoemen. Op deze wijze omzeilt zij bij de externe communicatie en in interne documenten de eenpoligheid in de tweede graad. Ook stromen in de derde graad leerlingen in met een verschillende beginsituatie als gevolg van de tweepoligheid die in het curriculum van de tweede graad is ingebouwd. Bij het begin van het vijfde leerjaar wordt het verschil in voorkennis op vlak van talen niet in

kaart gebracht (zie ook Loopbaanbegeleiding). Verder verwijst de school ook in de derde graad naar niet reglementaire studierichtingen.

- De school kiest er voor om, vooral in de derde graad, een groot aantal studierichtingen aan te bieden. Rekening houdend met de kleine klasgroepen per studierichting leidt dit soms tot complexe samenstellingen van leerlingen met verschillende interesses en competenties. De criteria die de school hanteert voor de groepering van de leerlingen zijn impliciet en niet gebaseerd op didactische gronden waarover het korps heeft nagedacht. Hierdoor laat men kansen liggen om bewuster om te gaan met de diversiteit die in de klasgroepen ontstaat, bijv. door proactief na te denken over differentiatie. Verder heeft de invulling van het complementaire gedeelte in de derde graad een beperkte meerwaarde om de eigenheid van de studierichting te profileren (zie ook de vakverslagen).
- De school stuurt – recentelijk - de vakgroepwerking gericht aan. Dit gebeurt vooral door, via het schoolwerkplan en via personeelsvergaderingen, ‘gemeenschappelijke aandachtspunten’ naar voor te schuiven waaraan de vakgroepen moeten werken. Het gaat dan om het inbrengen van jaarplannen in een digitaal communicatieplatform, de begeleiding van nieuwe collega’s, een verdere integratie van dit platform, het omgaan met leerstoornissen. Deze thema’s hebben op zich echter geen directe impact op de kwaliteit van de onderwijskundige processen. Verder verwacht de directie dat lessen en evaluatie afgestemd zijn op de leerplannen, dat verticale leerlijnen en horizontale samenhang worden uitgewerkt en dat de evaluatiepraktijk gelijkgericht is. Toch blijft deze aansturing beperkt doordat er geen concrete verwachtingen worden gesteld en doordat resultaten nog te weinig worden opgevolgd. Dit blijkt ook uit de werkpunten in de vakverslagen op vlak van leerplanrealisatie, leerlijnen en evaluatie. Er worden binnen de vakgroepen ook geen vakcoördinatoren aangeduid als mogelijke trekkers van de verwachte verbeteringen en/of als gesprekspartner met het beleid. Al bij al blijven visie-ontwikkeling, aansturing en kwaliteitsbewaking op vlak van de algemene organisatie van het onderwijs beperkt.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Loopbaanbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning.

Motivering

- De loopbaanbegeleiding zet voornamelijk in op het informeren van ouders en leerlingen over de studiekeuzemogelijkheden (horizonverruiming). Er zijn weinig initiatieven die bijdragen tot zelfconceptverheldering en keuzebekwaamheid. Deze aspecten zijn nochtans essentieel voor een effectieve loopbaanbegeleiding en een kwaliteitsvolle implementatie van de vakoverschrijdende eindtermen leren leren. De nodige expertise hiervoor is intern aanwezig.
- De school ontplooit talrijke initiatieven in de scharnierjaren om leerlingen en ouders te informeren. De school werkt intens samen met de Middenschool Atheneum Dendermonde om in het tweede leerjaar van de eerste graad ouders en leerlingen via verschillende kanalen te informeren. Vanaf dit schooljaar zal de school in het tweede leerjaar van de eerste graad modules aanbieden die aansluiten op de studierichtingen van de tweede graad (project (twee)²). Op het einde van de tweede resp. derde graad organiseert de school in samenwerking met het CLB informatiemomenten over verder studeren in de derde graad en het hoger onderwijs. De laatstejaars bezoeken de SID-in beurs en kunnen informatiebrochures van hogescholen en universiteiten raadplegen in de bibliotheek. Zij worden door medeleerlingen uit de studierichting Humane wetenschappen geïnformeerd over de structuur van het hoger onderwijs.

- De school verzamelt gegevens over de leerlingenresultaten in de eigen school en in het vervolgonderwijs. De analyse van deze gegevens heeft op het vlak van loopbaanbegeleiding enkel geleid tot meer acties die leerlingen en ouders beter moeten informeren.
- De adviezen van de delibererende klassenraden naar aanleiding van B- en C-attesten zijn vaak vrij algemeen op het niveau van de onderwijsvorm. In de tweede graad wordt vrij regelmatig geadviseerd om het jaar over te zitten. De informatie die in de loop van het schooljaar wordt ingewonnen over de kennis, vaardigheden, algemene en vakgerichte attitudes, interesses en talenten van de leerling wordt te weinig aangewend om een gepersonaliseerd oriënteringsadvies te formuleren. De adviezen i.v.m. verder studeren in het hoger onderwijs zijn eveneens vrij algemeen.
- De school heeft zicht op het grote aantal leerlingen dat laattijdig instroomt en vroegtijdig uitstroomt. De school wijt dit aan het feit dat vele leerlingen en ouders het advies van de delibererende klassenraad niet volgen. Voor leerlingen die tijdens het schooljaar instromen of van studierichting veranderen, is er geen begeleidingsstrategie op schoolniveau. Aan de leraren wordt gevraagd om de tekorten te remediëren. Dit gebeurt al vaak tijdens en buiten de lessen. De leerbegeleiding die het fundament van loopbaanbegeleiding uitmaakt, is echter op schoolniveau nog te weinig structureel uitgewerkt. De bestaande initiatieven zijn te weinig geïntegreerd en afgestemd op de leerbegeleiding in de vakken.
- De complementaire vorming vertoont weinig samenhang met de specifieke vorming. Hier laat de school kansen liggen om leerlingen te laten werken aan leren kiezen.

4.3 Evaluatie

4.3.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning.

Motivering

- Onder impuls van de schoolleiding is de evaluatiepraktijk in ontwikkeling. Er zijn schoolbrede organisatorische afspraken en inhoudelijke richtlijnen die aanzetten tot het afstemmen van de evaluatie op de leerplandoelen, het introduceren van procesevaluatie, het evalueren van attitudes en het integreren van de evaluatie in het leerproces. Het schoolbeleid streeft hierbij naar evaluatie die zowel met kennis, vaardigheden als attitudes van de leerlingen rekening houdt en meer klemtonen legt op positieve en ontwikkelingsgerichte aspecten dan op minder goede resultaten. Deze beleidsvisie werd met het team besproken op een pedagogische studiedag, maar nog niet omgezet in concrete opdrachten voor de vakgroepen.
- De school beoogt een leerlinggerichte deliberatie, enerzijds gesteund op objectieve criteria, anderzijds rekening houdend met de individuele leerling. De deliberatiecriteria zijn duidelijk en er zijn afspraken over de puntengewichten van de vakken per studierichting en over de verhouding dagelijks werk/proefwerken.
- Tot nog toe werden implementatie van de richtlijnen en inhoudelijke vormgeving van de evaluatie overgelaten aan de individuele leraren. De schoolleiding bewaakt sinds kort via steekproeven de inhoudelijke kwaliteit van de evaluatie, maar stuurt de vakgroepen hierbij niet aan. Vakspecifiek werd hiervoor nog geen beroep gedaan op ondersteuning door de pedagogische begeleidingsdienst.
- Uit de doorlichting blijkt dat de evaluatiepraktijk nog sterk leraargebonden wordt ingevuld. Er zijn binnen de vakgroepen weinig concrete afspraken rond evaluatie en zelfs in parallelklassen wordt hiervoor nog niet altijd samengewerkt. Doorgaans wordt de evaluatie wel voldoende afgestemd op de leerinhouden, maar in sommige vakgebieden (talen, wetenschappen) te weinig op de leerplandoelstellingen.

Leraarafhankelijk is er aandacht voor inzicht en toepassingen of primeert net de reproductie van kennis. Het evalueren van vaardigheden en attitudes volgens uitgewerkte criteria is voor heel wat vakgroepen nog een brug te ver. Leerlinggerichte vormen van evaluatie (peer- en zelfevaluatie) komen sporadisch voor. Procesevaluatie komt ten dele aan bod bij de evaluatie van onderzoekscompetentie.

- De stimulansen van het schoolbeleid vertalen zich nog niet in een verschuiving van toetscultuur naar evaluatie op basis van assessment. De uitgebreide aandacht voor feedback en remediëring in de vakken en tijdens de klassenraden zorgt er echter wel voor dat de evaluatieresultaten een zinvolle rol spelen in het leerproces van de leerlingen. Initiatieven vanuit de GOK-werking zoals de begeleide huiswerkklass, ondersteunen extra de leerlingen met specifieke noden. De leerbegeleiding sluit in die zin sluit nauw aan bij de evaluatiepraktijk.
- Het oriënterings- en attesteringsbeleid van de school wordt pas recent meer afgestemd op andere onderwijsvormen en studierichtingen dan die binnen de school. In de studierichtingen Humane wetenschappen en met pool Economie komen veel C attesten met advies tot overzitten voor. Ook neveninstroom en een zwakke instroom van leerlingen uit de Middenschool beïnvloeden de outputgegevens in deze studierichtingen negatief. In de andere studierichtingen sporen de attesteringsgegevens met de Vlaamse gemiddelden.
- De voorbije twee schooljaren slaagde de school erin het grote aantal uitgestelde beslissingen significant te laten afnemen ten gunste van een meer prospectieve oriëntering van de leerlingen. Voor een aantal vakken (wiskunde, economie, cultuurwetenschappen) blijft men echter nog hardnekkig aan het 'tweede kans' principe vasthouden.
- De school verzamelt en analyseert de resultaten van haar oud-leerlingen in het vervolgonderwijs, maar benut ze nog niet voor het optimaliseren van haar attesterings- en adviseringspraktijk. Met de deelname aan externe proeven en wedstrijden wil de schoolleiding vakgroepen aanzetten tot reflectie over het geboden onderwijs en het studiepeil van de leerlingen.

4.3.2 *Rapporteringspraktijk*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning.

Motivering

- De school heeft geen expliciete visie op haar rapporteringspraktijk. Ze hanteert wel afspraken over de frequentie en de wijze van rapporteren (punten en woordelijke uitleg bij een tekort) en over de kanalen waarlangs gerapporteerd wordt (rapport, schoolagenda, puntenmapje, oudercontact, brief, digitaal communicatieplatform).
- Minder duidelijk omschreven zijn de vormingscomponenten waarover gerapporteerd moet worden (kennis, vaardigheden, attitudes, metacognitie). Over gedragsattitudes en studiehouding wordt gerapporteerd via opmerkingen van de begeleidende klassenraden.
- De rapportering wordt ondersteund door een overzichtelijk opgebouwd digitaal rapportstelsel met voldoende ruimte voor vakcommentaar. De school zit in een ontwikkelingstraject van een overwegend cijfermatige rapporteringscultuur naar een praktijk waar de vakcommentaren leerbevorderende feedback bevatten. In dit traject heeft zij nog een lange weg af te leggen. In de huidige stand van zaken geven de meeste commentaren – indien voorhanden – bijkomende informatie over de resultaten voor vakcomponenten en/of verwijzingen naar studiehouding. Over hoe het leerproces kan bijgestuurd worden, wordt zelden gerapporteerd.
- Praktijkvoorbeelden van inhoudsrelevante commentaarformuleringen worden op schoolniveau niet aangereikt. Het is evenmin een aandachtspunt in een quasi

onbestaand talenbeleid. Ondersteuning op dit vlak is nochtans aangewezen aangezien de rapportcommentaren niet altijd vrij zijn van taalslordigheden.

- Het moment van de rapportbedeling wordt door directie of klastitularis aangewend om de resultaten te duiden en extra feedback te geven.
- De agenda wordt in de praktijk beperkt ingezet als communicatiemiddel, maar de school beschikt over voldoende andere kanalen om ouders te informeren over de leervorderingen van hun kinderen. Knipperlichten op vakniveau en problematische gedragssituaties worden door middel van briefwisseling gecommuniceerd aan de ouders.
- De school organiseert elke rapportperiode een oudercontact. Relevante informatie over de gesprekken wordt teruggekoppeld naar de leerlingenbegeleiding aan de hand van een fiche.
- B- en C-attesten worden gemotiveerd conform de regelgeving. De motivering bevat de synthese van de elementen die geleid hebben tot de eindbeslissing. In de voorbije schooljaren bleef de school gevrijwaard van beroepsprocedures.
- In het organisch verband tussen leerbegeleiding en rapportering is een procesgerichte evaluatiepraktijk de missing link. Uitzondering hierop is de procesevaluatie van de onderzoeksopdracht en de aparte rapportering hierover.
- De rapporteringspraktijk wordt door de schoolleiding opgevolgd. Op vakniveau beperkt de opvolging zich voornamelijk tot de al dan niet aanwezigheid van commentaar op het rapport. Over de inhoudelijke en talige kwaliteit ervan is er nog geen terugkoppeling, te meer omdat daarover nog geen duidelijke afspraken bestaan. In het ontwikkelingstraject dat de school nu aflegt, is de bewustwording van het belang van een procesgerichte rapportering een eerste stap.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Bij de vorige doorlichting in 2002 werd de school gekenmerkt door een beperkte visie ontwikkeling, aansturing en samenwerking op didactisch vlak. Sinds enkele jaren worden initiatieven genomen om dit te doorbreken. De school begint werk te maken van een gezamenlijke professionalisering, bijv. op vlak van activerende werkvormen, ICT, mindmapping en evaluatie. Daarbij bestaat de impliciete verwachting dat het korps op basis hiervan de onderwijspraktijk bijstuurt. De school neemt ook enkele maatregelen om de vakgroepwerking gericht aan te sturen. Dit gebeurt vooral door gemeenschappelijke aandachtspunten naar voor te schuiven. Ook al zijn er bij de doorlichting van de vakken voorbeelden waaruit blijkt dat deze stimulerende maar voorzichtige aanpak vruchten afwerpt bij de leraren, toch blijkt uit de werkpunten op vlak van leerplanrealisatie, leerlijnen en evaluatie dat de impact nog te beperkt is. De verwachtingen worden dan ook nog te weinig concreet gesteld en resultaten te weinig opgevolgd. Verder zijn er in de vakgroepen geen vakcoördinatoren aangeduid als trekker van de verwachte verbeteringen en/of als gesprekspartner met het beleid.
- Er is een recent schoolwerkplan. Daarin wordt vooral samengebracht hoe de school werkt. Verder zijn er zeer veel dienstmededelingen. Daaruit blijkt dat er een visie aanwezig is op vlak van een aantal praktijkgerichte aandachtspunten (bijv. communicatie, tucht, ICT-infrastructuur) en dat dit ook concreet wordt aangepakt. Een meer uitgewerkte visie op vlak van curriculum, begeleiding en evaluatie komt in deze documenten echter veel minder aan bod. Bovendien blijven de initiatieven die de school neemt om te komen tot een gezamenlijk gedragen visie beperkt. Men werkt te weinig aan een gericht bewustwordingsproces om via een combinatie van professionalisering en diepgaand (vak)overleg de onderwijspraktijk in vraag te stellen en bij te sturen. De vaststellingen in de vakverslagen geven nochtans aan dat – leraargebonden – een bijsturing van de didactische visie aangewezen kan zijn.

- De school neemt een aantal initiatieven om tot afspraken te komen. Er is overleg op vlak van de beslissingen die de school moet nemen via personeelsvergaderingen, pedagogisch college, vele informele contacten, een 'open deur'-cultuur van de directie. Toch heeft deze informele aanpak als gevolg dat belangrijke werkpunten (bijv. op vlak van evaluatie, werkvormen, differentiatie bij grote groepen) niet echt aan bod komen, waardoor er geen afspraken rond ontstaan. Verder participeert niet het volledige korps bij de besluitvorming zodat ook de bewustwording en gedragenheid niet verzekerd zijn. Als concrete veruitwendiging van een participatieve besluitvorming bleven ook het bereik en de diepgang van de werkzaamheden van het pedagogische college tot nog toe beperkt. De aanpak om elke vakgroep te laten nadenken over een leerlijn en dit concreet te laten vertalen naar een presentatie die gebracht werd op een informatieavond voor ouders is dan weer wel een voorbeeld om te komen tot gezamenlijke doelgerichtheid.
- De school probeert via een aantal initiatieven zicht te krijgen op de kwaliteit die ze levert. Zo werden uitgebreide bevestigingen georganiseerd bij de leerlingen over hun welbevinden (VAD) en bij de leraren over de schoolwerking (IZES). Vooral uit de analyse van de IZES-bevestigingen worden relevante werkpunten afgeleid. De directie nam op basis hiervan enkele prioritaire thema's op, bijv. orde en tucht, omdat de leraren dit als pregnant aanvoelen. Andere thema's die nochtans belangrijk zijn voor een positief leerproces worden minder duidelijk opgenomen. Zo geven de leraren zelf aan dat de spreiding van de studielast in de derde graad een werkpunt is, maar is de bespreking van oorzaken en oplossingen te beperkt. Ook maakt de school werk van het verzamelen van resultaten in het vervolgonderwijs, maar ook van gegevens over de doorstroming in de school zelf. Deze gegevens worden echter te weinig als basis gebruikt om de kwaliteit van de loopbaanbegeleiding in vraag te stellen. Al bij al is er in de school aandacht t voor zelfevaluatie, maar blijft de analyse en vooral een meer concrete aanpak van de werkpunten die hieruit naar voor komen beperkt.
- De onvoldoende leerplanrealisatie Engels in de basisvorming van de studierichtingen Economie-talen, Latijn-talen en Wetenschappen-talen geeft geen aanleiding tot een advies dat gunstig beperkt in de tijd is. Het geheel van de vaststellingen op vlak van algemeen beleid geeft aan dat er voldoende beleidvoerend vermogen is om de gepaste maatregelen te nemen. Ook op vakniveau is over de talen heen de deskundigheid en dynamiek voorhanden om de tekorten op eigen kracht bij te sturen.
- De school heeft nog geen talenbeleid. Gezien het stijgend aantal leerlingen met een thuistaal anders dan het Nederlands dringt de uitwerking hiervan zich echter op. De school heeft wel een aantal eerste voorbereidende stappen gezet om dit uit te werken.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor het vak economie.
- De realisatie van de specifieke eindtermen met betrekking tot onderzoekscompetentie in Humane wetenschappen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De vakdeskundigheid en leerlingbetrokkenheid van de leraren.
- Het aangename leefklimaat voor de leerlingen.
- De brede vorming via zinvolle projecten en extra-muros activiteiten.
- De schoolbrede afspraken op vlak van het werken aan onderzoekscompetentie.
- De leerbegeleiding op vakniveau.
- De vele kanalen om met de ouders te communiceren.
- De activerende leerplanrealisatie in een aantal vakken.
- De ICT-inhaalbeweging en didactische ondersteuning daarbij.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De beleidsinitiatieven om leraren te laten nadenken en samenwerken op didactisch vlak.
- De aandacht voor gegevensverzameling als basis voor de interne kwaliteitszorg.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie in de studierichting Humane wetenschappen.
- De profilering van de pool Moderne talen via een expliciete realisatie van de specifieke eindtermen.
- De diepgang van de onderzoeksopdracht in de pool Moderne talen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De studielastbewaking in de derde graad.
- Het naleven van de eenpoligheid in de tweede graad.
- De didactische aanpak van complexe samenzettingen en grote lesgroepen.
- De profilering van het complementaire gedeelte volgens de eigenheid van de studierichting.
- De loopbaanbegeleiding.
- De evaluatiepraktijk.
- De rapportering op vakniveau.
- Het verder terugdringen van de uitgestelde beslissingen.
- De structurele uitwerking van de leerbegeleiding op schoolniveau.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De aansturing en opvolging van de vakgroepwerking.
- De visie-ontwikkeling.
- De gezamenlijke doelgerichtheid.
- De participatieve besluitvorming.

- De aanwending van de intern verzamelde gegevens als basis voor kwaliteitsverbetering.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor het vak Engels in de basisvorming van de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Wetenschappen-moderne talen.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor alle structuuronderdelen.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Wouter Schelfhout

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: